

Denne fil er downloadet fra
Danmarks Tekniske Kulturarv
www.tekniskkulturarv.dk

Danmarks Tekniske Kulturarv drives af DTU Bibliotek og indeholder scannede bøger og fotografier fra bibliotekets historiske samling.

Rettigheder

Du kan læse mere om, hvordan du må bruge filen, på *www.tekniskkulturarv.dk/about*

Er du i tvivl om brug af værker, bøger, fotografier og tekster fra siden, er du velkommen til at sende en mail til *tekniskkulturarv@dtu.dk*

Nogle factiske Oplysninger

i Anledning af

Planen til Bjergværksdrift

paa Grønland.

Af Commerceraad Jacob G. Lundt.

DTB Danmarks Tekniske Bibliotek

KUN

til brug på

LÆSESAL

„Grønland
C
8r
TEKNISK
Danmarks te

Kjøbenhavn. 1853.

Trykt i Flyvepostens Officin ved J. Davidsen.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DIVISION OF THE PHYSICAL SCIENCES
LIBRARY

BIBLIOTEK
Fysiska Institutionen

N. K.
TEKNISK BIBLIOTEK

79. Lundt

Noogle factiske Oplysninger

i Anledning af

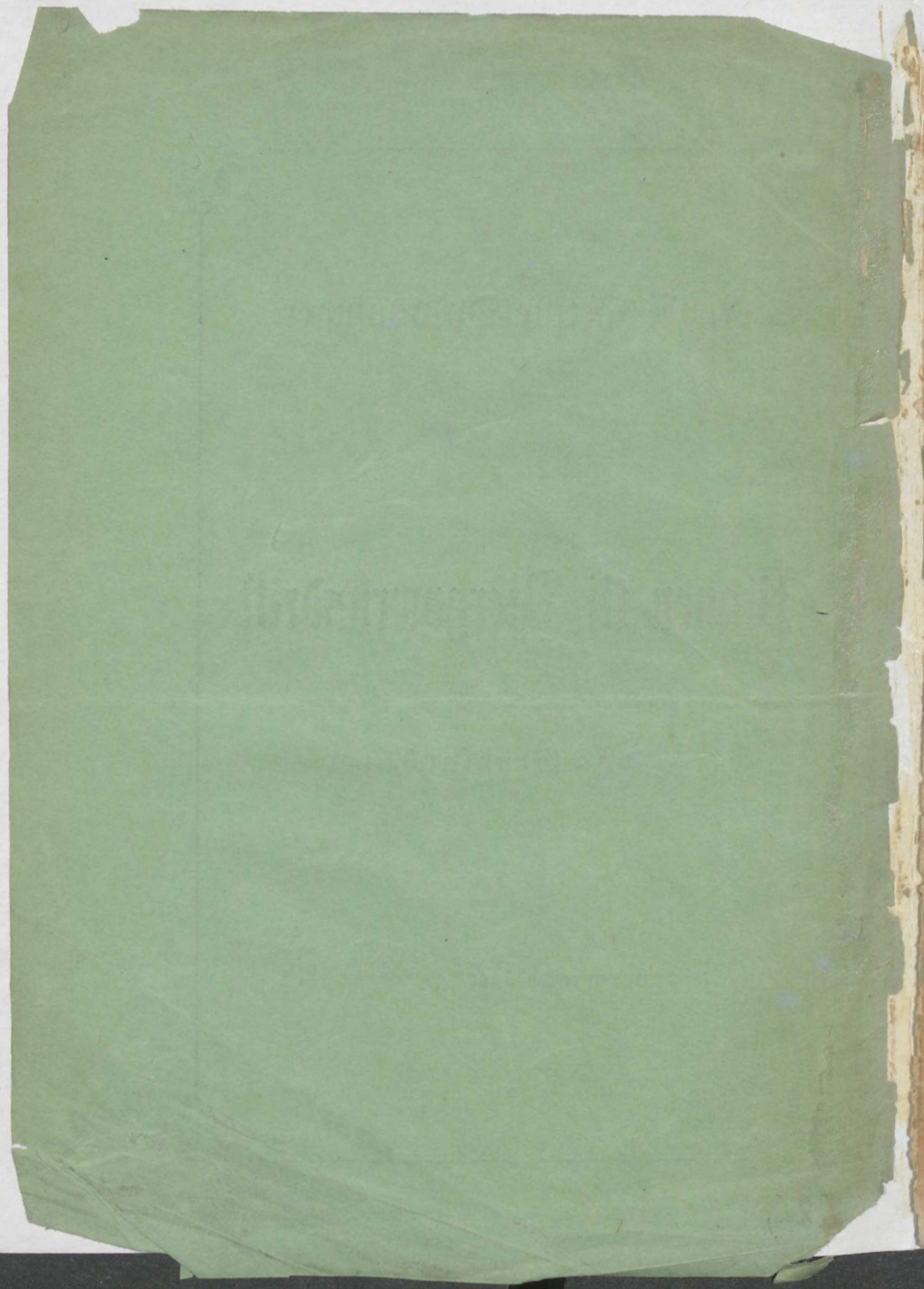
Planen til Bjergværksdrift

paa Grønland.

Af Commerceraad Jacob G. Lundt.

1853.

622,34(948)

Nogle factiske Dplysninger

i Anledning af

Planen til Bjergværksdrift

paa Grønland.

Af Commerceraad Jacob H. Lundt.

„Grønland er virkelig et velsignedt Land.“
(Bergraad Giesecke's Beretning til Kong
Frederik den Sjette, af 14de Mai 1848.)

TEKNISK BIBLIOTEK
Danmarks tekniske Højskole

Kjøbenhavn. 1853.

Trykt i Høvedøstiens Officin ved J. Davidsen.

622 LUN
1853

Book for the Children

1853

Children's Library

1853

1853

TECHNICAL

1853

1853

En Artikel i „Flyveposten“ Nr. 3 til 5, under Overtskrift „Grønland“, hvis anonyme Forfatter har sat sig den Opgave at stemple min Plan til Bjergrværksdrift paa Grønland som et uformuistigt og charlatanagtigt Projectmageri, kun beregnet paa at føre godtroende Pengemænd bag Lyset, foranlediger mig til at offentliggjøre nogle factiske Oplysninger, som idetvovl ville sætte Publikum istand til at bedømme, hvorvidt hiin anonyme Forfatter (hvis Hensigt for mig er aldeles umiskjendelig) fører Sandhed i sit Skjold, eller om han ikke langt snarere maa antages at have forvandsket Sandheden, som det aabenbart synes, for — netop i det Dieblif, min Ansøgning af 29de October f. A. ligger til endelig Afgjørelse — at paavirke denne Afgjørelse paa en for mig usordeelagtig Maade, og samtidigt dermed, om muligt, ogsaa at stille mig i et suspect Lys hos de Privatmænd i England, ved hvis Bistand jeg ene og alene har seet mig istand til at paabegynde Foretagendet.

Under en Sygdom, som i en Tid af 2½ Aar, 1846 til 1849, fængslede mig til Hospitalet, benyttede jeg al den Tid, som jeg formaade at anvende saaledes, til at gjøre mig saa noie som muligt bekendt med alle de Skrifter, der omhandle de danske Bilande og disses Productioner. Min Opmærksomhed henvendtes da ogsaa paa de mange Beretninger, som, baade i ældre og nyere Tid have om, at værdifulde Mineralier ere fundne paa Grønland. Jeg vidste fra mit tidligere Ophold i England, saavel at engelske Mineraloger, f. Ex. Professor Jameson, som ogsaa at Bergraad Giesecke. (i Edinb. Encycl.),

havde gjort opmærksom paa saadanne Mineraliers Tilstedeværelse i Grønland; jeg havde seet Prover af disse i det herværende naturhistoriske Museums mineralogiske Afdeling; og endelig havde jeg ogsaa bragt i Erfaring, at engelske Skibsførere oftere, og navnlig i 1845, havde ladet udspærge og bortført betydelige Quantiteter Blyant af Klipperne ved Upernavik i Grønland.

Strax efter min Helbredelse søgte jeg om at komme til Grønland med et af den grønlandske Handels Skibe; men da dette, af Mangel paa Plads, afløses, indgav jeg den 4de October 1849 en Ansøgning til Indenrigsministeriet om at maatte foretage en Rejse til Færøerne, Island og Grønland med Skib for egen Regning, og saafremt jeg der skulde finde Fossiler, der vare anvendelige som Handelsgjensstande, da at maatte medtage af disse, hvad og hvor jeg fandt det beleiligt, forudsat, at jeg ikke derved forarsagede den kongelige Handel nogen Skade. Indenrigsministeriet resolverede den 6te November 1849, at det, efterat have indhentet den grønlandske og færøiske Handelsdirections Betænkning, fandt Betænkkelighed ved for Tiden at indrømme den ansøgte Tilladelse for Grønlands Bedkommende; dog vilde jeg kunne vente Tilladelse til at gjøre en Rejse derhen med et af Handelens Skibe for at gjøre mig bekendt med Landet. Derimod var der Intet til Hinder for, at jeg foretog den paatænkte Rejse til Island og Færøerne.

Jeg var imidlertid reist til England for at indhente yderligere Oplysninger angaaende Mineralierne i Grønland, da det var mig bekendt, at Giescke der havde solgt en betydelig Samling. Efter min Hjemkomst deraf indgav jeg den 5te Marts 1850 et gjensaget Andragende om Tilladelse til at foretage en Rejse til Grønland med eget Skib, for at anstille

Undersøgelser af derværende Naturproducter, og modtog allerede den 25de s. M. kongelig Resolution med den ansøgte Tilladelse, under endeel Betingelser, som jeg ikke her skal optage Rummet med at anføre, da de ofte tilforn have været trykte, og af hvilke en af de væsentligste var, at jeg ikkun maatte medtage af brugbare Mineralier eller Fossiler, hvad jeg paa denne Reise kunde lade bortføre fra saadanne Steder, som ikke alt vare optagne for Handelens Regning; men ikke ved at opdage samme erhvervede nogen Ret til disses vedvarende Benyttelse.

Jeg var imidlertid kommen i Besiddelse af nogle Blyantsprover fra Grønland af den Blyant, Dr. Rink havde fundet ved Omenak, og hvoraf han havde indsendt Prover til Indenrigsministeriet. Dette Products udmærkede fine Dvalitet foranledigede mig til at sende en Prøve deraf til en anset Fabrikant i Skotland, da det var mig bekjendt, at Blyanten fra Borrowdale i Cumberland betales meget høit, nemlig fra 35 til 45 Shilling (16 a 20 Rbd.) pr. Pund. Den 5te April s. A. modtog jeg fra denne Fabrikant et saa tilfredsstillende Svar, at der for mig ikke kunde være nogen Tvivl om, at jo Blyanten alene maatte kunne betale Expeditionen, for hvilken ogsaa flere Danske havde interesseret sig.

I Mai 1850 afgik jeg med mine Medinteressenter paa Skonnerten „Fortuna“ til Grønland. Vi kom til Hollænderhavnen i Midten af Juni, men maatte, paa Grund af Modvind, forblive der til de første Dage af Juli. Derfra seilede vi til Omenak, hvor Skibet forblev i 21 Dage, i hvilken Tid der foretoges Udgravning af Blyant, hvoraf vi i det Hele erholdt omtrent 10,000 Pund. Da vi selvfølgelig ønskede ogsaa at besøge Sydgrønland, i særdeleshed Arksut, og Vårstiden allerede var saavidt fremrykket — det var nemlig i Begyndelsen af

August — maatte vi opgive Medtagelsen af Mere. Da vi maatte opholde os for Modvind ved Frederikshaab, som vi først den 5te September til Arksut. Herfra reiste jeg, tilligemed en afnævnte Medinteressenter, til Julianehaab, hvor jeg erholdt Prover af Kobber og Soly, hvilke Metaller vi siden ogsaa selv fandt paa de Lokalteter, hvor de vare os opgivne at være tagne. I Arksut erholdt vi Prover af flere andre Mineralier. — Det er saaledes en aabenbar Urigtighed, naar min anonyme Angriber, efterat have fremhævet, hvad „Alt. Zeit.“ siger om de af mig ved min Tilbagekomst „medbragte Prover“, spottende bemærker, at „det, Hr. Lundt søgte og fandt paa denne Rejse, ikke var Andet end den Blyant, om hvilken Hr. Rink Aaret isorveien havde indberettet til Ministeriet“; hvilken Uttring desuden ogsaa staar i Modstrid med, hvad han selv længer hen anfører om de Prover af Soly fra Storøen, jeg i 1850 erholdt.

Den 21de September seilede vi fra Arksut til London, hvor vi ankom i Slutningen af October. Jeg reiste derfra til den Fabrikant i Skotland, der havde meddeelt mig det ovenfor berorte Svar. Efter at have undersøgt den af mig medbragte Blyants Dvalitet og fundet den upaaklagelig, afsjøbte han mig den 6te November i Glasgow, som Prove, et Dvantum af circa 150 Pund grønlandsk Blyant for 90 Lst. (circa 800 Rbd.), og betingede sig derhos udelukkende Agentur for denne Vare, som Handelsartikel, overalt i Storbritannien og Irland. Den 11te s. M. modtog jeg fra en Handlende et andet Sted i Skotland Efterretning om, at han havde tildannet (dressed) et Stykke af den grønlandske Blyant ligemed det Borrowdalske og hos en Blyantspenne-Fabrikant erholdt 1 sh. (2 Mk. 10 $\frac{1}{2}$) pr. Lod. Disse Omstændigheder gave mig naturligtviis

det bedste Haab om en fordeelig Afsetning af det hele Parti, hvilket Haab jeg ogsaa stadig nærede indtil i Foraaret 1851, da jeg fra flere Eider bragte i Erfaring, at Blyanten var bleven saa godt som uafhængelig, deels fordi man fandt den grønlandske Blyant for haard, deels, og i Særdeleshed, fordi en Composition var bleven opfundet og patentet, der ved sin Fortrinlighed overhovedet nedbragte al Blyant til en forholdsvis yderst ringe Værdi, saa at paa hiin ringe Qvantitet nær det hele Parti endnu henligger usolgt i London.

Det saaledes i pecuniær Henseende meget uheldige Udfald af min første Expedition — hvilken Hr. Dr. Rink iøvrigt i sit Skrift: „De danske Handelskrieger i Nordgrønland, Pag. 182“, betegner som et „fortjenstfuldt Foretagende“ — nedslag næsten ganske mit Mod, og jeg vilde sikkert ogsaa næppe have kunnet gjøre mig Haab om at faae en ny istandbragt til Exploitering af mere værdifulde Mineralier i Grønland, hvoraf jeg allerede havde medbragt flere interessante Specimina, saasemt ikke en hæderlig bekendt engelsk Videnskabsdyrker, Sir Walter Trevelyan, og min hoitagede Landsmand, Hr. Statsraad Westenholtz, havde, af egen Drift og af sand Interesse for Sagen, stillet mig saadanne Tilbud, at jeg derved, under Forudsætning af, at den danske Regjering vilde indrømme mig noget gunstigere Bilkkaar, kunde see mig istand til at foretage en ny Expedition.

Den 11te Juni 1852 indgik jeg med Andragende til Hs. Majestæt Kongen om Tilladelse til i samme Aar at foretage en ny Expedition til Grønland, samt for mig og Arvinger at bevilges 10 Mars afgiftsfri Ret til der at anlægge og drive mineralfre Miner imod efter Udlobet af denne Tid at svare en Afgift af 2 pCt. af Netto-Udbyttet. Efterat Inden-

rigsministeren desangaaende havde indhentet Betænkning fra den til Dverveielse af de grønlandske Anliggender allernaadigst nedsatte Commission og nedlagt Forestilling om Sagen for Hs. Maj. Kongen, bifaldt Hs. Majestæt under 13de Juli f. A. allernaadigst, at jeg til det nævnte Formaal maatte foretage en ny Expedition til Grønland med et af mig selv fragtet Skib, samt at jeg for mig og Arvinger maatte anlægge og drive mineralske Miner i Grønland afgiftsfrit indtil Udgangen af Aaret 1860, hvorimod jeg efter den Tid skulde være underkastet Regjeringens Bestemmelse, om jeg fremdeles skulde beholde denne Tilladelse, og, i bekræftende Fald, under hvilke Betingelser, hvorhos hiin Tilladelse indskrænkedes til kun at gjælde de Bjergværker, jeg beviislig havde under Arbeide og Drift ved Udgangen af Aaret 1854, og saaledes, at jeg til de omhandlede Foretagender kun maatte benytte danske Skibe. Forovrigt underkastedes jeg de mig allerede tidligere paa lagte Vilkaar og Betingelser (Forbud mod noget som helst Kjøb, Salg eller Luss med Beboerne, enten paa Landet eller Havet, under Straf af Mulet, Varenes Confiskation og Tilladelsens Fortabelse; Forbud mod at drive noget som helst Hifferi, saavel som mod Erhvervelsen af nogen af de Ting, der ere Gjenstand for den kongelige Handels Monopol; Forbud mod at tage Indsøgte i min Tjeneste etc.); dog med Tilføiende af allerhøieste Tilsagn, at der fra Autoriteternes Side skulde vises mig al mulig Imødekommen, og med Dphøvelse af den mig tilforn paa lagte Indskrænkning: ikke at maatte opføre Bygninger eller Dplagssteder i Landet; hvorimod jeg end yderligere personligen forpligtedes til at underkaste mig de Foranstaltninger, som af Regjeringen og Autoriteterne ansaaes fornødne til den kongelige Handels Betryggelse og Indvaanernes Liv, og tillige udtryffeligt for-

meentes Afgang til de for Handelens Regning bearbejdede Brud eller Miner. Samtlige Betingelser vare slutteligen tilsoiede en Clausul om vieblikkelig Forbrydelse af Tilladelsen til Expeditionen og til de ommeldte Foretagender, saasnart jeg overtraadte nogen af dem; hvorhos jeg, ligesom tidligere, ved Caution af en bosiddende paalidelig Mand skulde stille Sikkerhed for det Ansvar, som jeg ved Overtrædelse eller Misligholdelse af Tilladelsen iøvrigt maatte paa-
drage mig.

Strax efter Indgivelsen af min Ansøgning reiste jeg til Kongsberg, og engagerede der Hr. Bergcandidat Friis og tvende Bjergmænd til at følge med mig paa Expeditionen. Da jeg ved min Hjemkomst, inden den kongelige Resolution faldt, havde Alt i Beredskab til Afseilingen herfra til Grønland med det dertil fragtede Skib „Girkloveret“, som laa seilklart her i Havnen, forsynet med Alt, hvad der udfordredes til Rejsen og til et Vinterophold i Grønland, og kun ventede paa den Kongl. Resolution, var det mig, efterat denne under 17de Juli var bleven mig communiceret, naturligviis yderst magtpaaliggende uden Forhaling at kunne tiltræde Rejsen, saameget mere som det allerede var temmelig seent paa Aaret. Jeg henvendte mig derfor til den Kongl. Handelsdirection for at erholde den med Hensyn til Autoriteterne i Grønland nødvendige Legitimation; men maatte love Directionen at forblive herpaa Stedet endnu en Uge for at kunne medtage den grønlandste Post. Denne Uge var imidlertid ved at expirere, uden at jeg havde erholdt enten Legitimation eller Breve, og da dette endnu ikke var skeet den 28de Juli, henvendte jeg mig til Indenrigsministeriet, hvorfra der vieblikkelig udsærdigedes en aaben Skrivelse til Handelsdirectionen om, at „Intet var til Hinder for min Afreise“. Denne Skrivelse foreviste jeg personlig den

første Handelsdirecteur, der i den Anledning anmodede mig om at møde paa Handelens Contoir næste Dag for at modtage Svar. Jeg ansaae det imidlertid for sikrere at forhøre mig om Sagen paa Toldkamret, hvor jeg den 29de om Formiddagen erfarede, at Skibet ikke kunde udelareres, inden der var indløben Til-læbelse dertil enten fra Handelsdirectionen, eller fra Finantsministeriet, til hvilket sidste jeg da uopholdelig henvendte mig desangaaende, og af Hs. Exc. Finantsministeren, Grev S p o n n e c k, strax modtog en forseglet Skrivelse til Hr. Statsraad S c h u m a c h e r, med en Ordre til Skibets viebliffelige Udklarering, for hvis Iværksættelse Hr. Statsraaden ogsaa strax personligen drog Omsorg. Skibet lagde samme Dag ud af Bommen, og næste Dags Morgen erholdt jeg fra Handelsdirectionen Legitimation og Post, hvor-paa Skibet afeilede herfra om Eftermiddagen.

Vi ankom til Angelica Havn Norden for Arktut omtrent 4 Uger efter Afgangen herfra; men ankrede først den 12te September ved Julianehaab. Naagtet det ugunstige Veir lig med stadig Regn og Elud bleve 5 Steensprængere strax satte i Arbeide paa Storøen, hvorfra allerede for mange Aar siden Prøver af Kobbererts vare sendte til Kjøbenhavn, og hvor Bergraad Giesecke ogsaa, i Aarene 1806 og 1813, havde fundet dette paa flere Steder, indsprængt i Qvartzen, men, som han i sine Dagbe-ger melder, saa sparsomt fordeelt, at han troer, at det ikke vilde kunne nytte at bearbeide det, hvorhos han overhovedet tilføier den Formening: at Eitsen maatte findes paa Grønland i uhyre Mængder, saa-fremt det skulde lønne Omkostningerne. Man maa imidlertid ikke glemme de store Fremskridt, som den praktiske Bjergværkskunst, navnlig i England, har gjort i den Tid af over fire Decennier, som er hen-runden siden Giesecke undersøgte Kobberertsen paa

Storoen, og hvilke overordentlige Hjælpe midler man nu har til Raadighed fremfor hin Tid. — Stedet, hvor Sprængningen skee, var mig paavist af Gronlænderen Frederik, som dengang boede paa Den og som allerede Aaret iforveien, efter min Anmodning gennem Hr. Inspecteur Holboel, havde bragt Prover af Kobbererts og Sølvs derfra, som jeg førte med mig til England, tilligemed mange flere, hvilke jeg havde erholdt ved, paa min forrige Expedition, selv at besøge Stedet.

Da der ved flere Sprængninger var tilveiebragt et ikke ubetydeligt Quantum af Kobbererts, hvoriblandt Stykker paa 120 a 150 Pd., og Arbeidet var bleven fortsat fra 13de September til 18de October saa godt og stadigt, som den ringe Arbeidskraft og Veirliget tillode det, viste der sig saa megen Gids, og var der allerede skeet en saa stor Aabning i Fjeldet, at en Mine kunde ansees som paabegyndt. Det er denne, i den officielle Beretning derom, i Berlingske Tidende af 25de Mai s. A., udtryffeligt kun som „paabegyndt“ betegnede Mine, hvis Indvielse, under Navn af „Kong Frederik der Syendes Kobbermine“, ved en kirkelig Act fandt Sted Søndagen den 19de October 1851, og i selve Indvielsestalen af Stedets Præst, Missionair Janssen, blev den, efter mit udtryffelige Dnske, ogsaa kun betegnet som Begyndelse til et Dbjergværk. Arbeidet fortsattes, saa ofte Veirliget blot nogenlunde tillod det, hele Vinteren igjennem indtil et Par Dage før Skibets Afgang fra Julianehaab, den 1ste April 1852. — Den af Anonymen i Stryeposten Nr. 5 saakaldte „ydre Skal“, som ved dette Arbeide udspængtes og som med „Firkloret“ bragtes til England, indeholdt, ifølge Toldseddel, dateret City of London, 6. Juni 1852: 13 Tons 15 Cnt Copper Ore, eller 30,800 Pd. Kobbererts.

Jeg bør ikke lade ubemærket, at det af mig saaledes i Vinteren 1851 og 1852 paa Storoen udførte Bjergværksarbejde satte et Beløb af 1000 a 1100 Rbd. i Circulation blandt Roersker, Kajafmænd og Arbejdere af næringsløse Indfødte, for hvilke denne Fortjeneste var saa meget des vigtigere, som den netop indtraf i den saakaldte „Sultetid“ d. v. s. i den Tid, da ingen Sælhundefangst kan finde Sted. Kajafmændene d. e. Sældehundsjægerne, eller som de kaldes: Fangerne, der i Fangetiden sjelden ere at formaae til at foretage det Ringeste udenfor selve Fangsten, stode hele Timer i Smedien paa Jullanehaab og ventede, indtil Mineborene bleve færdige, for at kunne bringe dem over paa Storoen, da de herfor af mig erholdt en Betaling af 12 sk og tvende Stonrogger pr. Mand, og naar de havde bragt dem, forbleve de steds paa Den, indtil mine Folk havde holdt Middag, for at kunne faae de mulige Levninger fra Maaltidet.

Det er allerede ovenfor anført, at den mig meddeelte kongelige Tilladelse indeholdt Forbud imod, at jeg tog Indfødte i min Tjeneste. Dette Forbud misforstodes stundom, saaledes som om jeg end ikke maatte bruge næringsløse Indfødte som Dagleiere. Jeg saae mig desaaarsag foranlediget til at forespørge mig herom, saavel som flere andre Punkter, hos den constituerende Inspecteur Hr. C. E. Meyer i Frederikshaab, der skriftlig meddeelte mig: At der Intet var til Hinder for, at jeg, hvor jeg var og kom, requirerede og brugte Roersker og næringsløse Mennesker, imod at betale samme for deres Arbejder, — med Tilføiende, at hvis Noget skulde vægre sig ved at tilstede dette, kunde jeg gjøre Indmeldelse derom til Inspectionen, som da skulde paatale min Ret, og skulde da i dette Tilfælde Postbud affendes for den Uvilliges Regning. — Paa en anden af

mine Forespørgsler meddeelte han mig i Svar: at han til Dato ikke kjendte Brud eller Miner, som Handelen bea beider i Sydgrønland. Dette hans Svar var dateret den 1ste Mai 1852.

Efter Skibets Afgang i April. forfattes ikke Arbeidet paa Storoen, eftersom Hr. Friis med Mandskab begav sig paa en Undersøgelserreise, og der desuden manglede Jern og Staal til Minebor. Dgsaa jeg besøgte fra Tid til anden, enten alene eller med Hr. Friis, flere andre Steder. — Det er af Dr. Rink's Skrift „Om Monopol-Handelen i Grønland“ bekjendt, at Grønlænderen Josua i Sommeren 1852 havde opdaget Kobbererts paa Halvoen Imeiffial (Badstherballien), mellem Julianehaab og Frederikshaab, og at Hr. Rink den 22de Juli undersøgte dette Sted og lod udbugge c. 1000 Pund Kobbererts der, samt overdrog til den nærmeste Handelsassistent Hr. Mossfeldt at fortsætte Undersøgelsen, hvorpaa denne blot ved Hjælp af Hammer og Meisel endnu sammesteds udbuggede over 3000 Pund Kobbererts. Samtlige circa 4000 Pund ere siden sendte hertil med et af den grønlandske Handels Skibe, og ligge nu her i Handelens Bathuus. Hr. Rink meddeelte mig den 8de August skriftlig sin Formening om, at han ikke antog dette Sted skiftet til Bjergværksanlæg, med Tilføiende, at hvis jeg dog muligen vilde benytte det, da skulde han nøiere beskrive mig det, da der næppe kunde være Tvivl om, at den Kongelige Handel so vilde overlade mig Alt af den Art, hvad jeg maatte ønske. Jeg erfarede siden, at Hr. Assistent Mossfeldt samme Sommer skal have indgivet Ansøgning til Indenrigsministeriet om Eneret for sig og Arvinger til Bjergværksdrift paa dette Sted! — Den 13de August lod jeg Hr. Friis med Arbejderne rejse derhen for at undersøge Stedet, hvor han udsprængte en fuld Baadslast af Kobbererts.

Den 19de September 1852 forlode vi Juliane-
haab paa „Fjirkloveret“, der medio Juli var kom-
men tilbage fra England, og ankom til London den
3die October. Den 19de Septbr. forlod ogsaa Dr.
Rint Julianehaab, efter sit henved 3 Maaneders
Ophold i Sydgrønland, paa et af Handelens Skibe.
Noogle Dage forinden sin Afreise besøgte Hr. Rint
sidste Gang Storøen og den af mig paabegyndte
Mine. Efter denne hans Nærværelse derpaa Stedet
lod jeg foretage flere nye Sprængninger i Dvartsen
og fandt, saavel samme Sted, hvor de forrige Spræng-
ninger vare foretagne, som ved Siden af samme saa
tilfredsstillende Spor af Kobbererts, at jeg kan give
min anonyme Belynder den meest beroligende For-
sikring om, at Arbeidet paa den paabegyndte Mine
vil blive fortsat, naar vi iaar atter komme til
Grønland.

Iffor Foraar var det egentlig mit faste Forsæt
at forblive i Grønland hele Aaret ud og indevæ-
rende Winter over, og jeg havde ved „Fjirkloverets“
første Afgang fra Julianehaab i April tilmeldt Hr.
Statsraad Westenholtz denne min Beslutning,
med Anmodning, at han vilde sende mig flere Ar-
beidere og endeel manglende Materiale. Men Hr.
Statsraaden og Sir Walter Trevelyan vare,
efter fælles Overlæg desangaaende, blevne aldeles
enige om, at det til Foretagendets kraftigere Fremme
vilde være det Hensigtsmæssigste, at jeg snarest mu-
ligt vendte tilbage, for i Forening med dem at fo-
retage de absolut fornødne forberedende Skridt til
Paabegyndelsen af en planmæssig Bjergværksdrift
efter en udvidet Maalestof, da de allerede vundne
Resultater, saavel af de foreløbige Underøjselser, som
af de med en saa ringe Arbeidskraft og saa ind-
skrænkede Midler begyndte Arbeider, fuldkommen be-
rettigede til, nu at tænke paa Anvendelsen af større

Virke- og Hjælpemidler, for at bringe til Bished hvorvidt det maatte kunne lønne sig at anlægge og bearbejde Bjergværksminer i Grønland. Etatsraad Westenholtz fragtede derfor vlieblikkelig igjen Skibet, efterat det havde løstet, og sendte det, til min Dre, ballastet til Julianehaab, med Anmodning til mig om, i den nysnævnte Hensigt, snarest muligt at gaae tilbage med det til London.

Efter min Tilbagekomst dertil, i de første Dage af October, blev det besluttet, at jeg, forinden der foretoges nogetsomhelst videre til Foretagendets Udsøgelse, maatte indgaae med allerunderdanigst Ansøgning til Hs. Maj. Kongen om Forlængelse paa et Aaremaal af ialt 50 Aar af den mig i Juli 1851 kun paa 10 Aar givne Tilladelse til at anlægge og drive mineralske Miner i Grønland, samt om at den mig i bemeldte Tilladelse paalagte Indskrænkning: kun at bruge danske Skibe, maatte bortfalde.

Nødvendigheden af dette Andragende, som jeg indgav ved min Hjemkomst her til Kjøbenhavn, og som er dateret 29de October 1852, vil være indlysende, naar man seer hen til den ikke ubetydelige Risiko ved Foretagendet. Den motiveredes i min allerunderdanigste Ansøgning derved: At de af mig foretagne tvende Expeditioner allerede havde fostret forholdsvis meget betydelige Capitaler, uden at Foretagendet endnu var rykket saa vidt frem, at det havde kunnet give noget Udbytte. Om det i det Hele vilde lykkes, var langtfra at være hævet over al Tvivl; men skulde det lykkes, saa var det nødvendigt, at de følgende Forsøg skete efter en større Maalestok, idet jeg navnlig maatte antage langt flere Arbeidsfolk, end tidligere, da den Private i Grønland næsten aldeles mangler Arbeidskraft, saa at altsaa de Capitaler, som sattes derpaa, bleve

større. Men det turde ingen forstandig Mand vove under saa usikre Betingelser, som de i Privilegiet indeholdte, hvorefter jeg om ti Aar var udsat for, enten aldeles at blive fratagen de Miner, som jeg til den Tid maatte have anlagt, eller i alt Fald kun at beholde dem under altfor bebyrdende Forpligtelser. Vel overfaae jeg ikke, at Regjeringen, naar den om ti Aar skulde tage Bestemmelse om min Virksomheds Vedbliven, næppe vilde tabe Billighedshensyn af Sigte; men da Foretagendet er saa omfangsrigt og kostbart, var dette Haab mig saa meget mindre tilstrækkeligt, som jeg for at søge Sagen sat igjennem maatte benytte fremmede Penge. Saaftremt Regjeringen skulde finde Betænkelse ved at give mig den ansøgte Bevilling for saa langt et Tidsrum aldeles afgiftsfrit, tillod jeg mig at henstille, at det forbeholdtes Samme efter Udløbet af 20 Aar at tage Bestemmelse, om der af de Miner, der til den Tid maatte være i Drift, burde, saalænge de vare i Drift, svares en Afgift til Staten, som dog ikke maatte overstige 2 pCt. af Netto-Indtægten.

Betræffende den mig paalagte Indskrænkning: paa min Expedition ikkun at maatte benytte danske Skibe, der synes at staae i Strid med de friere Handelsprinciper, som den danske Regjering nu følger, da forekom den mig ikke at kunne have syn-derligt Værd for vore Skibsredere eller for Staten i det Hele, medens den i hoi Grad var bebyrdende og besværende for mig, og lagde mig mange Hindringer i Veien i Udsørelsen af mit Foretagende, der iøvrigt ikke manglede Vanskeligheder. Jeg anholdt derfor om, at den maatte bortfalde og at det maatte staae mig frit for at benytte alle Nationers Skibe.

Efterat jeg i London havde til Statsraad Westen-

holz indgaaet den Forpligtelse: ikke at foretage Noget i Sagen uden hans Samtykke, og Hr. Etatsraaden dersteds havde overtaget den fremtidige Ledelse af Foretagendet, reiste jeg hertil, og da Hans Majestæt Kongen beviste mig den Raade at forunde mig en Privataudients paa Frederiksborg, den 1ste Novbr. f. A., nød jeg herved den Gære personlig at kunne overrække Hs. Majestæt min allerunderdanigste Ansøgning.

Det er denne Ansøgning, Anonymen i „Flyveposten“, som Doms-Conclusion af Præmisseser, han vil have fundet i Hr. Rinks Skrift: „Om Monopolhandelen“, og som jeg, skjøndt de allerede betydeligt turde være affræstede ved de af mig allerede anførte Kjendsgjerninger, i et følgende Afsnit skal belyse lidt noiere — det er denne Ansøgning, han anbefaler Regjeringen „enten reentud at afflaae, eller, hvis den bevilges, at den dog i ethvert Tilfælde maatte blive ledsaget af en Erklæring om det Absurde og Intetsigende i Foretagendet, for at ikke de samme Privatmænd, der allerede saa rundhaandet have understøttet det, skulle bortodfle endnu flere Pengesummer, forledet ved Tilstaaelsen af det kongelige Privilegium, der vel kunde synes dem implicite at udtale en Indrømmelse af Planens Fornuftmæssighed.“

I sidste Henseende skal jeg blot tillade mig at bemærke, at den i det ovenfor meldte Rinkes Skrift, som Tillæg, paany afstrykte, allerede tidligere i „Berl. Tid.“ offentliggjorte Indberetning af Hr. Rink til Indenrigsministeriet: „Om Grønlands Mineralproducer“, strax efter dens Indrykkelse i „Berl. Tid.“ er kommen til hine Privatmænds Kundskab; — og at den ikke hos Nogen af dem har foranlediget den mindste Forandring i den Anskuelse, de havde om Sagens Forhold og det allerede paabegyndte og fremdeles intenderede Foretagendes Fornuftmæssig-

hed, derom seer jeg mig istand til, ved modtagne Meddelelser fra dem, efterat de havde gjort sig bekendt med Hr. Rinks Underføgelser og Meninger, at meddele Hr. Anonymen authentiske Bidnesbyrd, der i deres Drblydende ere saa aldeles utvetydige og bestemt, at de maae fjerne enhver som helst Tvivl i saa Henseende.

Hvad selve Ansøgningen angaaer, da troster jeg mig til at paastaae, at det for Enhver, der ikke, som Hr. Anonymen, vil voldtage Begrebet af Fornuftmæssighed, for at faae det soiet efter en forudfattet Hensigt, maa være soleklart, at Bevilgningen af det Ansøgte, som den uomgængelige nødvendige Betingelse for det paabegyndre befoftelige Foretagendes videre Fremme, ei alene i høieste Grad har Billigheden for sig, men ogsaa støttes af det absolute Hensyn til Statens Fordringer, som i dette Tilfælde ville blive fyldestgjorte, hvad enten Foretagendet lykkes, eller ei; thi, lykkes det, saa vil dog vel Ingen fornustigviis kunne negte: at det har været fortjenstligt at fremme det, og baade Staten og andre Privatmænd, end jeg og mine Meddeeltagere deri, ville kunne høste Frugterne deraf, da jeg jo ingenlunde hverken har ansøgt om, eller attraaer noget Monopol paa Bjergværksdrift i Grønland — og lykkes det ikke, saa vil dog altid, uden allermindste Beføstning for Staten, det for denne ikke væsentlige Udbytte være opnaaet: at det bliver bragt til saa høi en Grad af Evidents som muligt, hvad endnu Ingen — end ikke Hr. Dr. Rink — med Visshed har funnet siige: at Bjergværksminer ikke kunne anlægges og med Fordeel drives i Grønland.

IV.

En Artikel om Grønland, som findes i „Alto-naer Zeitung“, og som, ved Siden af Noget, hvis Rigtighed er uimodsigelig, indeholder Endeel, som er urigtigt og en stor Deel Svulst og Overdrivelse, er opfullet som Basis for, hvad „Glyvepostens“ Anonymus kalder sin „Bedømmelse“ — efter de Rindfse Præmisser —, fordi den angives at være skreven „nach den Mittheilungen des Herrn Kommerzienrath S. Lundt“; og bemeldte Anonymus citerer nogle enkelte Steder deraf, som tillige skulle godtgjøre, hvorledes jeg „har vidst i de forskjellige inden- og udenlandske Blade at røre den store Tromme, for at fremskille min Expedition som et Forehavende, der lovede de meest vidunderlige Resultater, og som Danmark ikke kunde unddrage sin særlige Beskyttelse uden at stille sig i de uciviliserede Staters Række.“*)

Jeg skylder i den Anledning at oplyse, at jeg ikke har nogensomhelst anden Andeel i denne Artikels Tilblivelse end den, at Forfatteren, der er Correspondent i London for det nævnte Blad, der henvendte sig til mig Dagen før min Afreise i October s. A., og bad mig fortælle ham Noget om mit Foretagende og mit Ophold i Grønland, for at kunne skrive derom i „Alt. Zeitung“. Det er efter hvad jeg saaledes, under en Aftens Conversation, fortalte ham, og efter hvad Hr. Friis (til hvem jeg, paa Grund af

*) Denne sidste Passus refererer sig til en Yttring af „Kjøbenhavnspostens“ Redacteur (vide Kbhvns. af 28de October s. A.) nemlig: At de, der have gjort de pecuniaire Tilskud til min Expedition, ikke have tabt Modet til Fortsættelsen,“ under den Forventning, at den danske Regjering ikke kan andet end yde et saadant Foretagende den Dymuntring og Understøttelse, som under lignende Forhold vilde kunne ventes af enhver civiliseret Regjering.“

min Afreise næste Dag, henviste ham om yderligere Dplysninger) kan have berettet ham, saavel som ved Hjælp af et Exemplar af Graah's Reise, som jeg bad Hr. Friis laane ham, at han har affattet den omhandlede Artikel, hvis hele Redaction og Behandlingsmaade af Sagen er mig ligesaa uvedkommende, som de enkelte Urigtigheder, der have indneget sig deri, da jeg ikke har seet en Tøddel af det Hele bragt paa Papiret, inden jeg, efter min Ankomst her, til, læste Artiklen paa Brent i „Altonaer Zeitung“. At jeg ligesaa tidt har anmodet hün Correspondent som nogen Kjøbenhavnst Bladredacteur om, enten at røre den store Tromme for mig og at fremstille mig som den Første, der har undfanget Ideen om Grønlands store Betydning, eller om at sammenfille Grønland og Australien, eller fremfille min Expedition for dem, eller for Nogen, som et Forehavende, der lovede de meest vidunderlige Resultater — derom kan jeg roligt sætte mit Ord mod Anonymens slet begrundede Beskyldninger, ja jeg kan yderligere tilføie den Forsikring, at jeg, end ikke i England, siden min Afreise derfra i 1851, har omtalt mit Foretagende til nogen som helst Anden end netop Hr. Statsraad Westenholz og hün Bladcorrespondent, og end ikke havt Leilighed til paa anden Maade end skriftligt at berøre det for Sir Walter Trevelyan, der boer paa sit Gods, langt fra London.

Jeg kommer nu til de saa stærkt fremhævede Rink'ske Præmisses, hvormed „Flyvepostens“ Anonymus har troet at kunne lade Sagen gaae til Doms imod mine „Bjergværks-speculationer“. Han indleder dem med en Betegnelse af Hr. Rink som den „rolige Videnskabsmand“ og af hans Fremstilling som „saglyndig og lidenskabsløs“. Jeg har aldeles Intet at indvende mod nogen af disse Betegnelser; kun skal jeg meget bede om, at de maae

være ligesaa gyldige, hvor de kunne bestræbe, hvad der taler for mig, som hvor de skulle tjene til Relief for, hvad der taler imod mig.

Hr. Anonymen refererer, som Hovedresultatet af Hr. Rinks Undersøgelser om Grønlands Mineralier, at „Grønland har flere (s. Gr. Allun, Blyant, Steenful), der ikke ere aldeles værdiløse som Sideerhverv eller til Forbrug i selve Landet, men Intet, der forekommer i en saadan Mængde, eller forresten under saa gunstige Omstændigheder, at det kunde lønne sig Arbejdet at gjøre det til Gjenstand for nogensomhelst Bjergrværksdrift.“

Skulde en saa rolig Videnskabsmand som Hr. Rink, i en sagkyndig og lidenskabsløs Fremstilling, virkelig være gaaet saa vidt at fremsætte en saa bestemt Paastand? — Jeg maa først forudsætte den Bemærkning, at Hr. Rink, i Forordet til sit Skrift: „Om Monopolhandelen i Grønland“ (1852) siger, at „en omfattende Undersøgelse af Sydgrønland vilde medtage henved 5 Aar“, hvorimod hans nysnævnte Skrift kun indeholder Resultatet af **tre Maaneders** Undersøgelse. Skulde han altsaa i disse 3 Maaneder allerede være kommen til en saa apodictisk Bished, som ene kunde begrunde en saadan Paastand? Ingenlunde. Ivertimod siger han (S. 13*), at „der indtil nu ikke er ham Noget bekendt, hvorpaa en egentlig Bjergrværksdrift af **nogen Betydning** kunde grundes“, og han tilføjer: „Der spørges hyppig, om man da ikke af Bjergenes Udseende eller Beskaffenhed kan slutte sig til Forekomsten eller Fraværelsen af visse værdifulde Metaller; men jeg antager, at derom slet Intet lader sig sige. Hvilken Forekomst er uafhængig af

**) Jeg maa bemærke, at alle de Steder, hvor i Citaterne Noget er fremhævet ved udmærket Skrift, dette ikke er skeet af selve Forfatteren.

Klima og Bredegrader. Ingen kan vide, hvad Tilfælde eller Undersøgelse med Tiden kan lede til, ei heller lægger Klimatet nogen ligefrem Hindring iveien for Bjergværksarbeide, da saadant sikkert ligesaagodt kan drives om Vinteren som om Sommeren" (hvilket Sidste Erfaringen ogsaa, som jeg i det Foregaaende har oplyst, fuldkommen har stadfæstet).

Endvidere omtaler han (S. 46), i Anledning af Kolonisations-Spørgsmaalet, „Europæere, som temporairt kunde opholde sig paa en enkelt Station for Hvalfangst eller Fiskeri, eller hvor Bjergværksdrift kunde iværksættes, hvis værdifulde Produkter af den Art skulde opdages."

Dg fremdeles slutter han sin, som Bilag til det nævnte Skrift astrykte, Beretning til Indenrigsministeriet om Grønlands Mineralprodukter saaledes: „Skjondt Landet, ifølge dette" (nemlig „hvad der er mig bekjendt") „just ikke har viist sig rigt paa værdifulde Produkter af den Art, og navnlig ikke paa Metaller, af hvilke end ikke det almindeligste, Jernet, vides at forekomme i antagelig Mængde, maa man dog paa den anden Side betænke de saa Undersøgelsesreiser, som hidtil ere foretagne, og den sparsomme Beboelse, ved hvis Hjælp Tilfældet kunde lede paa Spor efter slige Gjenstande. Muligen tør vi derfor haabe mere af Fremtiden, og ere før Dieblicket Omstændighederne særdeles gunstige, da der af Private offres saa betydelige Midler til Grønlands mineralogiske Undersøgelse. Men indtil videre indseer jeg ikke, at der i Mineralprodukter og de Fordele, som af dem kunne vindes, ligger den ringeste Grund til at foretrække det ene Distrikt for det andet, med Hensyn til at indbringe Private Adgang til Landet, da der intet Sted er mig bekjendt, hvor Bjergværk af **nogen Betydning** kunde anlægges."

Endelig siger Hr. Rink i sit Skrift: „De danske Handelsdistricter i Nordgrønland“ (ligeledes trykt 1852), der indeholder Resultatet af hans **fireaarige** Undersøgelser i denne Deel af Grønland: „Paa Metaller synes Nordgrønland at være fattig. Dog tør man ikke drage nogen sikker Slutning af de faa Undersøgelsesreiser, som hidtil ere foretagne paa disse vidtløftige Strækninger. Hift og her findes Spor af Kobber, paa eet Sted ogsaa et ganske lignende Kobbererts, som det der for Diebliffet er Gjenstand for den af Hr. Kjøbmand Lundt ledede private Expeditions Arbejder ved Julianehaab, men kun i yderst ringe Mængde, eller rettere Spor.“

Det vil være indlysende for Enhver, at med disse Uttringer, (som Enhver vil kunne eftersee hos Hr. Dr. Rink, men som min anonyme Belynder naturligviis har fundet det stemmende med sin Hensigt at oversee) falder aldeles det anførte Hovedresultat af de Rinkske Undersøgelser, saaledes som det af Anonymen er paaberaabt, og dermed ogsaa hans saakaldte Præmisser til Dommen over mit Foretagende.

Da Hr. Dr. Rink imidlertid, med al mulig Agtelse for hans Rolighed, Sagtyndighed og Lidensfabeløshed, ikke er den eneste Autoritet i Verden, som kan tillægges Bægt i en Sag, hvorom hans Mening desuden, som af det Ovenanførte vil være klart, ingenlunde er begrundet i nogen uroffelig Overbeviisning, skal jeg her blot tillade mig af Bergraad Giesecks' allerunderdanigste Beretning til Frederik VI, baseret paa hans syvaarige Ophold i Grønland, dateret den 14de Mai 1818, og betitlet: „Nogle Ord om og til Grønlands Opfømt“, at citere følgende Passus:

„I Fjorden Arksut, som ligger i Midten af Frederikshaabs Distrikt, har jeg fundet righoldigt

Blyerts med Kobbererts, og Tinerts. Paa Arf-
suts Størve findes uhyre Masser af magnetisk
Jernsteen“.

Man vil heraf see, at ialtsald danske, eller, om
man vil danske og tydske Mineraloger fra den sildi-
gere Tid ere af forskjellig Mening om Forekomsten
af Metaller i Grønland. England besidder imidler-
tid ogsaa baade theoretiske og praktiske Mænd i dette
Fag, og jeg haaber om sine Tid at skulle forelægge
mine Landsmænd deres motiverede Mening om Sagen.

Hyor naivt ellers min anonyme Belynder i
„Flyvey.“ sundom refererer Hr. Rinks Beretning,
derom afgiver hans Meddelelse om det i Klipperis-
terne foran Grønlanderen Frederiks Huus paa Stør-
ven fundne Soly, som af Hr. Rink antages at have
siddet i en gammel Torvejords Huusmuur, men op-
rindelig at hidvære fra Dens Klippemasse, et ganske
pubsigt Exempel, idet han nemlig tilføier (hvad Hr.
Rink naturligviis ikke har sagt), at det „der dog
vistnok er forekommet endnu langt sparsommere
end Kobbermalm et, det eneste Metal, man —
sfjondt ogsaa dette kun „i ganske ubetydelige og isole-
rede Partier“ (Rink) — hidtil har fundet paa
Den“. Da det Kobbermalm, jeg i 1851—52 lod
udsprænge af, hvad Hr. Rink kalder „en ubetydelig
Skal paa Ydervæggen af Klippen“ dog udgjorde
30,800 Bund, saa horer der rigtignok ikke stor Gjet-
teevne til at antage, at Solvet forekommer der „endnu
langt sparsommere!“ — Forresten har Hr. Rink, i
en Skrivelse til mig, den 8de Aug. 1852, efterat
jeg havde tilsendt ham Prøver af det fundne Soly,
desangaaende yttret: „at der maa findes Soly paa
Størven, kan jeg, efter de erholdte Dphlysninger og
de Provestykker, for hvilke jeg takker, da jeg langtes
meget efter dem, ikke betvivle“. Og — for dog og-
saa at anføre en anden Autoritet, foruden de tidli-

gere nævnte — saa har den vistnok ogsaa her i Landet bekjendte engelske Mineralog, Dr. Thomson (hvem jeg havde tilsendt Prover af forskjellige fra Grønland medbragte Mineralier, fordi han i England ansaaes for en af de største Autoriteter) i en Meddelelse til mig, dat Glasgow College, 7. Jan. 1851, om Sølvproven bemærket: „From the appearance of the Silver in the Specimen it is probable, that the locality may supply a considerable amount of Silver.“ (Efter Udseendet af Sølvet i Proven er det sandsynligt, at Localiteten vil afgive et betydeligt Quantum Sølv).

Naar „Sølvepostens“ Anonymus til Slutningen ifær vil „lægge Publikum i Almindelighed og Hr. Lundts Actionairer i Særdeleshed varmt paa Hjertet: at der, efter hvad der hidtil er bekjendt, aldeles intet eksisterer i Grønland, som fortjener Navn af — en Mine“ saa vil denne hans Baastand, efter hvad jeg allerede tilstrækkeligt og faktisk har oplyst, ikke være at forstaae anderledes end, at der vistnok endnu ikke i Grønland eksisterer Mere, end Begyndelsen til en Mine, hvis eventuelle Omfang eller Udstrækning og Udbytte ligger ligesaa skjult for Regjeringen, Handelsdirektionen, Hr. Rink og Anonymen, som for mig og mine nuværende Meddeeltagere i Foretagendet. Men da enhver Ting i Verden maa have en Begyndelse, er det naturligtvis ogsaa Tilfældet med et Bjergværk; og det er langtfra ikke noget Uørt i Hyttevæsens- og Bjergværks-Historien, at man har indviet og navngivet en paabegyndt Mine.

Men naar bemeldte Anonymus umiddelbart derpaa tillader sig at yttre: „Vi have søgt at stille det klart for dem (mine Actionairer), at Alt hvad der tales og skrives om en „planmæssig Bjergværksdrift“, om „Forsøg efter en større Maalestof“, om dertil nødvendig „større Arbeidskraft“ og „betydeligere Capitalfond“ ikke er andet end slet og ret „Sum-

bu g" — saa maa jeg, for det Tilfælde, at han, som det synes, med dette Udtryk, der henpeger paa en Golden for Nar, en Benyttelse af Tant for at have Rogen til Bedste, eller af Usandhed for at fore Røgen bag Lyset, har villet antyde Tilstedeværelsen af en bedragerisk Hensigt, gjøre ham opmærksom paa, at en saadan Bestyrdning, der ligefrem vilde henhøre under Kategorien af bagvaskende og ærefjændende Ytringer, ingenlunde, som han maaskee troer, rammer mig alene, men ogsaa de tvende, af mig oftere nævnte hoist hæderlige Mænd, der begge have approberet de af Anonymen med Citationstegn betegnede Udtryks Anvendelse i den af mig til Hs. Majestæt Kongen den 29de Octbr. f. A. indgivne allerunderdanigste Ansøgning.

V.

Det vil, med Hensyn til den systematiske Modarbejden, der fra en vis Side saa umiskjendeligt i den sidste Tid har yttret sig imod mit Foretagende, sikkert ikke være til Overflod, med nogle Ord at berøre, hvorlidet man tilforn hertillands, endog for halvandet Aarhundrede siden, har været tilfunds at lægge Hindringer i veien for lignende Foretagender, og hvorledes man tværtimod søgte at opmuntre dem ved væsentlige Begunstigelser, der staae i en ganske mærkelig Modstrid til de mangehaande bebyrdende Indskrænkninger og Betingelser, man nu troer at burde paalægge.

Følgte Kong Christian den Femtes Bergordiance for Norge af 1683, som endnu var i Kraft ved Norges Afstaaelse, var det tilladt Enhver, saavel Fremmed som Undersaat, frit at skærpe, søge og synke efter Ertz og Malm, endog i en Andens Grund, og ingen Grundeier eller Godses Besidder

maatte gjøre saadanne Ekjærperer nogen Forhindring, under Straf af 4 Mark fint Sølv, Marken beregnet til 9 Rd., men skjærpede Nogen af Had eller Avind, og modvilligen optastede anden Mands pløiede eller tilfaaede Ager, skulde han derfor, efter Dverbergamtets Kjendelse, tilbørlig straffes. Forste Fjnder af Bjergværker tillagdes en Fjndeløn, efter Ertzens Godhed og Stedets Beliggenhed, fra 50 til 200 Rd., som skulde betales ham af de kongelige Myntintrader, og om Ertzen fandtes paa ubeleilige Steder, skulde ham dog alligevel af Kongens Kasse betales efter Ertzens Godhed en billig Fjndeløn fra 10 til 100 Rbd. Og om Ertzen ved Bergamtets Undersøgelse blev befunden dygtig, da maatte han overlade sin Ret til hvem han vilde, som og forbeholde sig selv saamange Parter, som han havde Formue til at optage, eller med Participanter at bygge. Var han af Bondestand, forundtes ham desuden Frihed for Udskrivning for sig og Sønnen, eller, hvis han ingen havde, da for to af hans Bønder, hvilke han forlangte. Desforuden skulde han nyde Frihed for Skat og Landgilde, Ret til en Pension for sin Enke, samt Forret for sig og Børn til at arbejde ved Værket. Optoges Værket paa Andens Grund, da skulde Grundens Eier eller Besidder fornoies for Grunden, enten med Penge eller Bart i Værket. Efter Privilegierne af 1687 maatte forste Fjnder, Undersaat eller Fremmed, naar han havde meldt sig i Dverbergamtet og ordentlig Muthung (s: Dverdragelse) derpaa bekommet, optage og bygge Værket, der da skulde blive ham og Arvinger til evindelig Ddel og Eiendom. Ved Forordningen af 19de December 1735 indskrænktes dette saaledes: at Dverberg- og Bergamtet ei maatte meddele nogen enkelt Person Muthung paa kobber-, bly- eller sølvholdig Grube, eller tillade Nogen at

optage Bergværk, førend de tilforn havde samlet et Geverk (3: Interessentſkab) af 120 Kurer (Lodder eller Actier) og forevliſt Dverbergamtet Interessentſkabets Conditioner. Et Participantſkab tillagdes Privilegier og Rettigheder. Saaledes: til Circumference, d. v. ſ. Udviſningen af Skovſtrækninger i Omegnen af Gruber eller Maſovne, ſaa at Bergamtet af Skoveierne mod Betaling forſynedes med Kul og Bed; Gierne forpligtedes at ſælge for Penge eller Kurer den Grund, der var nødvendig for Værket. Saa havde Participanterne ogſaa Leieret til nærliggende Skove, Forret til Kjøſel af de under Circumferencen liggende Bønder imod rigtig Betaling, og ligeledes Forret til de udi ſamme beliggende Elve og Vanddrag, og ſtod en Kornmølle ved et Vandſald, ſom var nødvig til Værket, ſkulde Gieren overlade den for et billigt Værd. Det havde Ret til Kongens og Præſtebolens Skove, ſaavidt til hvert Værk behøvedes. De, ſom optog nye eller forladede Værker, nøde Told- og Tiendefrihed; Proviant og Materialier til Værkernes nødvendige Drift var fri for Told, Acciſe og Conſumtion; og Bergværksbetjentene og Arbeiderne vare frie for perionelle Skatter, Udſkrivelse og Beſværelſer. Endelig bleve ved Loven om Indfødsretten de Fremmede, ſom vare eller kom i Gie af Bjergværker til 30,000 Rdlrs. Værdi, erklærede at agtes lige med Indfødte.

Det turde ogſaa, for at hente et Exempel udenlandsfra, være værdt at bemærke, at de rige engeliſke Kobberminer i Cornwallis, der producere mere af dette Metal, end alle andre europæiſke Miner tilſammentagne, ſeiſt bleve drevne i Slutningen af det 17de Aarhundrede, ſom en Folge af, at Kronen, ved Revolutionen 1688, fraſaldt alle ſine Fordringer paa ſaadanne Metalaarer, hvilket foranledigede, at inden ſvie Tid flere Capitaler bleve anbragte i Mine-

Speculationer i Cornwallis, saa at England, hvortil endnu i Begyndelsen af det 18de Aarhundrede importeredes en stor Mængde Kobber, allerede i 1720 kunde forsyne sig selv med dette Metal fra sine egne Miner. Tidligere var Kobbererisen i ringe Mængde kun udbragt af Tinminer, eller idetmindste af saadanne Miner, som oprindelig bearbejdedes til Tinproduction; og overhovedet foresindes Kobbermalmet i England saagodtsom alene i dybtliggende Lag, medens de overste kun fremvise Spor deraf.

Man tilgive mig denne lille Digression, som jeg kun har tilladt mig for Sammenligningens Skyld.

Betræffende de tvende af mig allerede udførte Expeditioner til Grønland, der, som oplyst, ifkun ere at betragte som Indledningen til Undersøgelser og Forsøg af større Omfang og Betydning, da veed jeg Intet at tilføie, som kan være af væsentlig Interesse for det større Publikum. Det være mig kun tilladt, endnu at berøre eet Punkt, som rigtignok kun angaaer et aldeles privat Forhold; men som jeg dog, netop i dette Dieblis, da man har troet at kunne nedsaette og mistænkeliggjøre min Færd og min Charakter i saa mange andre Henseender, seer mig foranlediget til at gjøre til Gjenstand for en lille factisf Dphlysning.

Jeg har nemlig i mit Foregaaende berørt, at min første Expedition til Grønland, i Medfør af den mig ved Kongelig Resolution af 25de Marts 1850 meddeelte Tilladelse, skete i Forbindelse med flere Landsmænd, der vare medinteresserede deri, og at den var forbunden med et ikke ubetydeligt Tab. Da jeg ønsker, at ogsaa denne Sag skal ligge saa aaben for Publikum som muligt, vil jeg her ikke undlade at tilføie, at jeg, efter dette Interessentskabs Dphør, frivillig har tilbudt, saafremt jeg saa mig istand til at fortsaette det paabegyndte Foretagende, da at er-

statte enhver af mine forrige Medinteressenter Alt, hvad han havde udlagt til hiin Expedition, og at jeg til denne Hensigt strar ved den anden Expeditions Zværksfættelse, gennem Hr. Landsover- samt Hof- og Stadsrets-Procurator Damkjær, har ladet dem udbetale et Beløb af ialt 3000 Rbd., og, under Forudsætning af, at Foretagendet fremdeles kan nyde Fremme, skal refundere dem hele Resten af deres havte Udlæg.

VI.

Slutteligen kan jeg ikke undlade at berøre et Punkt, som vistnok ikke directe angaaer min Plan til Bjergværksdrift, men saameget desmere indirecte, nemlig det grønlandiske Handelsmonopol. Jeg seer mig end yderligere opfordret dertil ved en af Anonymen i „Fyveposten“, med sædvanlig Fripostighed, henkastet Paaastand, nemlig at jeg „som Udgangspunkt for mine „Bjergværks-speculationer“ har valgt den i sin Almindelighed ligesaa ubestridelige som tilløkkende Lære om Frihandelens store Fortrin for ethvert Afspærrings-system“, hvilken Theories Anvendelighed, „i det mindste for Diebliffet“, i dette concrete Tilfælde han derpaa søger at godtgjøre ved et Uddrag af Hr. Rinks Fremstilling af den grønlandiske Monopolhandels Historie.

Det er saa langt fra, at jeg skulde have valgt Frihandels-Læren som Udgangspunkt for min Plan til Bjergværksdrift i Grønland, at jeg langt snarere kan siges at have sluttet mig netop til det grønlandiske Handelsmonopol baade som Udgangs- og Tilfnytningspunkt; og Hr. Anonymen seiler stroligen, naar han tillægger mig den Mening, at Fri-

handels-Theorien for Diebliffet skulde kunne lade sig iværksætte og gennemføre i Grønland, med nogen rimelig Udfigt til Fordeel og Gavn, enten for Norderlandet eller for selve Grønland og dets Indbyggere. Men der er et uhyre Spring fra en total Frigivelse af Handelen i Grønland til Bibeholdelsen af det grønlandske Handelsmonopol i dets nærværende Skikkelse.

Jeg er nemlig ganske af samme Mening som Hr. Rink, naar han (S. 52 i Skriftet „Om Monopolhandelen paa Grønland“) paastaar: „at en regelmæssig Handel paa Grønland eller Forrykning af Landet i den Udstrækning, hvori den nu skeer i Form af den kongelige Handel, er ganske utænkelig, med mindre den er sikret ved Monopol, det være sig enten for Regjeringen eller for et privat Interessentskab eller Handelshuus“; — kun med den Forskjel, at jeg decideret anseer det for langt at foretrække og ulige fordelagtigere for Landet og dets Indvaanere, at Monopolet efterhaanden overgaaer i Privates, d. v. s. dygtige og driftige Kjøbmænds Hænder, istedetfor at forblive i Regjeringens.

Idet jeg fuldkommen deler de Ansæelser, Rigsdagens Finantscomitee i sin Betænkning over Udfastet til Finantsloven for 1853—54 har udtalt over Manglerne ved den grønlandske Handels Bestyrelse, og navnlig ikke kan Andet end finde dens Hovedanke over Savnet af Simpelt og i en endnu høiere Grad af Billighed i denne Bestyrelse begrundet i Sandhed, maa man ingenlunde troe, at jeg derved skulde være ledet af nogenjomhelst animos Stemning imod den nuværende Handeldirection. Vel har jeg al Grund til at antage, at den ingenlunde er gunstig stemt for min Plan, og at jeg kan tilskrive dens Erklæringer en betydelig

Andeel i de Hindringer og Vanskeligheder, som dens Udførelse fra første Færd har mødt*); men denne

*) Det er en Selvsølge, at jeg ikke tiltroer Directionen mindste Deelagtighed i de Fortrædigelser, jeg maatte døie ved Slutningen af mit Ophold i Grønland af den ny ansatte Colonibestyrer paa Julianehaab, Kiøldsen, der, uagtet det mig i Privilegiet af 13de Juli 1851 givne kongelige Tilfagn, at der fra Autoriteternes Side i Grønland vilde være at vise mig „al mulig Imødekommen“, syntes at have sat sig til Dydgave at forbitte mig Opholdsbet der paa alle mulige Maader. Strax ved sin Ankomst, medio Juli 1852, lod han, i min Fraværelse, rydde alt mit Løi ud af to af de Bærelser, jeg havde leiet af Volonteur Nøsfeldt i Colonibygningen (og for hvilke jeg i September 1851 havde betalt Leien for et Aar), saa at jeg ved min Tilbagekomst til Julianehaab, efter en Udflugt til Rennortalik, saae mig aldeles huusvild, og vilde have været nødsaget til at boe paa aabnen Mark, hvis Hr. Missionair Janssen ikke havde forskaffet mig Logis paa Kirke loftet, hvor jeg maatte boe i en Tid af sex Uger, indtil min Afreise, med mit Natteleie redt ovenover Eigene af Grønlandere, forbi hvilke jeg hver Aften måtte passere, og stadigt foruroliget af en tallos Mængde Muus, — ihvorvel der hele Tiden havde været tilstrækkelig Plads i Bygningen for mig, i det Mindste til Natteleie, og skøndt Hr. Kiøldsen efter den fratrædende Colonibestyrer Billmanns Afreise fra Colonien, den 12te August, tilligemed sin Assistent, ialt havde til Disposition 9 Bærelser, foruden 2 Kjøkkener m. v. i bemeldte Bygning. Han negtede at sælge til mig forskellige af de nye i Forraad ankomne Handelsartikler, hvoriblandt Brød og Leertoil til mine grønlandske Roerster, ja endog $\frac{1}{16}$ Ballie Spæk, af Bærdie 24 lb, som var et nødvendigt Requæsit for mig paa mine Reiser, for i paakommende Tilfælde at kunne stoppe Læskage i Konebaaden; i hvilken sidste Henseende han henvisste baade mig og Hr. Friis til at skaffe os Spæk hos Grønlanderne, af hvem det dog, ham vitterligt, var mig, under Privilegiets Fortællelse,

Omstændighed kan ikke forlede mig til den Uretfærdighed, at jeg ikke beredvillig og med Glæde skulde anerkende de i flere Henseender store Fortjenester, som netop den nuværende Bestyrelse i sin Functionstid umiskjendeligt har erhvervet sig, og som i fuldeste Maal have Krav paa enhver Fædrelandsvens taknemmelige Aaakjonnelse.

For Enhver, der, som jeg, har havt Anledning til at besøge og i længere Tid opholde sig ved flere af de grønlandske Colonier, vil det være blevet aldeles indlysende, at det ikke let vilde være muligt at indføre en bedre Orden og Nøiagtighed i alle Forretninger og disses regelmæssige Fordeling, baade med Hensyn til Arbejdstid og Handelen med Grønlænderne, end den, der hersker overalt. Handelsvarenes Ordning og Bevaring baade i Pakhusene og Boderne lader intet Ønske tilbage; Tilsynet med Bygninger, Baade og alt øvrigt Inventarium er i enhver Henseende upaaklageligt. Høiigheds- og Lydigheds-Forholdet imellem Colonibestyrerne og alle disses Undergivne iagttages med den største Punktighed, uden at der i Reglen bemærkes noget Despoti. Saavel Bestyrerne som alle ved Colonierne ansatte Betjente vise derhos en høi Grad af Godhed, Belvillie og Overbærenhed i deres Samqvem med de Indfødte. Ligeledes er det en Glæde at bemærke, hvor stor en Agtelse og Tillid Grønlænderne i Almindelighed vise Missionairerne, ligesom og et lignende Tillidsforhold finder Sted mellem dem og alle de Colonibestyrere, med hvilke jeg har havt Lelighed til at gjøre mig bekendt.

forbudt at kjøbe det Mindste af Monopolets Handels-Artikler. Hans Øjtersel mod mig var i det Hele saaledes, som om han virkelig gif ud paa at gjøre mig (hvad han selv engang sagde til mig), „kjed af“ at være i Grønland, eller at komme der oftere.

Det er imidlertid fra Statens Side stillet Handelsbestyrelsen som Opgave at udbringe et saa stort Provenu som muligt af dette Bilands Produktioner, og da den kostbare Administration, med sit hele complicerede Apparat, sluger ikke mindre end c. 57000 Rbd. om Aaret, er det viensynligt, at denne betydelige Sum paa en hoist usordeelagtig Maade maa influere paa Provenuets Tilveiebringelse, og man maa vistnok give Finantscomiteen Ret, naar den siger: „Størrelsen af denne Sum, i Sammenligning med den grønlandste Befolknings Antal og Fattigdom, taler saa tydeligt, at alle Bemærkninger synes overflødige.“

Her befinde vi os ved Skyggesiden af den grønlandste Monopolhandel.

Naar saaledes „Flyvepostens“ Anonymus, i sit Uddrag efter Rink, fremhæver som et yderst glædeligt Resultat, at i en Række af 22 Aar den normerede Driftscapital er bleven forrentet med $10\frac{1}{2}$ pCt. aarlig, ja, at de sidste Aar endog have været saa heldige, at det aarlige Netto-Overskud har beløbet sig til ikke mindre end 90,000 Rbd., eller 8 a 10 Rbd. pr. Individ, uagtet Regjeringen samtidig har forhoiet den Pris, den giver Grønlanderne for deres Varer, til det Fjerdobbelte — saa klinger det unegtelig meget smukt, især naar denne Pasfus sammenholdes med en foregaaende, hvor det hedder, at „Regjeringen kun ved at speculere i den grønlandste Arbeidskraft har været istand til at gjøre sig dette Biland indbringende, hvis ringe Erhvervstilder under enhver anden mindre haardsor og mindre noisom Befolknings Hænder knap vilde være istand til at værges Beboerne mod Sult og Glendighed, endfige til at give Staten et aarligt Overskud.“

Man skulde nemlig derefter antage, at denne haardsore og noisomme Befolkning, under Regjeringsmonopolets Afgide, virkelig blev værget mod Sult og Glendighed; men des-

være er dette ikke Tilfældet. Anonymens eneste og vistnok i dette Tilfælde aldeles uforkastelige Autoritet, Hr. Mint, siger i sit Skrift „De danske Handelsdistricter i Nordgrønland“, S. 190: „Man hører intetsteds saa hyppig Tale om Sult, som i Grønland; der gives egentlig kun 2 Gradationer i Befolkningens Tilstand, nemlig: god Fangst, naar de have tilstrækkeligt Kjød og dermed Varme i Huset, samt Kaffe, Tobak ic., — og Sult, d. v. s. naar de maae tage deres Tilflugt til Fisk, og navnlig Ulke.“ S. 128 taler han om deres „mange Dages Sult og Nød i Løbet af den kolde Aarstid“; og det er en sørgelig karakteristisk Sandhed, hvad jeg allerede tidligere har bemærket, at denne Tid af Aaret, i hvilken Grønlændernes Erhverv ved Sælhundefangsten er standset, ganske almindeligt kaldes: Sultetiden.

Men ere hine 90,000 Rbd. i Dverstud om Aaret, hine 8 a 10 Rbd. aarlig pr. Individ af en Befolkning, der ikke ved Monopolet kan værges imod den højeste Grad af Nød, imod Sulten — da ikke at betragte som Blodpenge, Danmark maatte blues ved, gennem Monopolet, at afpresse hün ulykkelige Befolkning?

For at Enhver selv kan besvare sig dette Spørgsmaal, skal jeg endnu blot tillade mig af et i Viborg 1840 trykt lille Skrift: „Svø Aar i Nordgrønland“ af Joh. Chr. Funck, S. 81, at anføre Følgende: „Grønlænderne sulte. I deres Nød søge de Hjælp hos de Danske. Paa den kongelige Handels Regning bliver dem hver tredie Dag givet Sultekost, der bestaaer af $\frac{1}{2}$ Pot Gryn, $\frac{1}{4}$ Pot Orter og et Stykke haardt Brød til hver Person, det spæde Barn med iberegnet. Derved kunne de have Føde for et Par Dage, men Alt bliver fopt og spist paa n Dag. Næste Dag komme de til de Danske og enten laane Proviant, imod at betale med Kyper og

Harer, naar Tiden kommer, at de kunne skyde af dem, eller sælge Ubetydeligheder. Kun Grønlanderne ved Colonierne blive saaledes hjulpsne. De, der staae ved Udstederne, faae vel deres Sultekost; men naar denne er oppspist, maae de hjælpe sig selv. De gribe da til Skindet af Konebaade og Kajacker, gamle Støvler og andet Saadant, som de koge og spise. Saaledes var der i min Tid i Grønland en Famille, der stod 30 Mile fra Colonien, da Sult indtraf. Netop paa denne Tid gjorde Konen Barsel, og faae ikke sit Barn, før Solen igjen kom paa Himlen; thi de havde ingen Spæc i Lamperne."

Efter hvad jeg med egne Dine har seet, skal jeg her tilføie: Under mit Ophold i Julianehaab i Vinteren 1851—52 faae jeg flere Gange smaa Børn af de Indfødte staae grædende udenfor Huset, og da jeg spurgte hvorfor de græd, fik jeg at vide, at det var af Sult. Jeg gif da hver Gang ud og gav dem Brød, som de fortærede med Graadighed. Oftere har jeg seet saadanne Børn med Begjærighed at slikke Gryderne, hvori der havde været kogt Mad, ja at rage i Rødestenen udenfor Kjøkkenet efter St eller Andet, hvormed de kunde stille deres Hunger. Med Hensyn til den ovenfor omtalte Sultekost maa jeg bemærke, at det ikke er mig bekjendt, at Nogen under mit Ophold paa Julianehaab hentede den, og jeg har almindeligt hørt, at Grønlanderne, af en Vresfølelse, der kan sættes i Lighed med den Frygt, man her har for at komme under Fattigvæsenet, hellere sultede end afbenyttede denne Hjælp.

Rigsdagens Finantscomitee, som i 1850 afgav Betænkning over den grønlandste Handels pecuniaire Forhold, har beregnet, at Gjennemsnitssummen for en grønlandst Families Indtægter kun er 35 Rbd. om Aaret, eller, Familien beregnet til 5 Personer, 7 Rbd.

pr. Individ. Hr. Rink oplyser i sit Skrift: "De danske Handelsdistrikter i Nordgrønland" i en detailleret Oversigt over Værdien af Handelsvarer, som aarlig ere producerede i Nordgrønland efter Gjennemsnittet af Aarene 1846—49 incl., at disse aarlig ere betalte Producenterne i Grønland med 26,460 Rbd.; men efter europæiske Priser kunne anslaaes til en Værdi af 130,600 Rbd., og at der saaledes falder 41 Rbd. 32 $\frac{1}{2}$ paa hver Producent, eller som hver Familie paa 5 Personer har at indkjøbe sig Handelsvarer for; men bemærker, at dette Beløb vil kunne forhøies til 48 Rbd. pr. Familie, naar der medregnes den Fortjeneste, Grønlænderne have af de derværende Danske, deels ved at forrette Arbejde, deels ved Salg af Bildt etc., deels som Catecheter i Missionsens Tjeneste. (Disse ere dog kun faa.) Naar Hr. Rink gjør opmærksom paa, at Landets egne Produkter forsyne Grønlænderne med alle væsentlige Livsformodenheder, forinden de til Udførsel anvendte afgives, og at de faa europæiske Varer, der ere at betragte som virkelige Nødvendigheds-Artikler, leveres dem for en langt billigere Pris, end en for Concurrencen aabnet Handel under en mere naturlig Fordeling af Gevinsten paa udgaende og Retour-Varer, vil kunne gjøre det, saa maa jeg gjøre den Indvending, at Brødet, der dog vel maa henregnes blandt hine faa europæiske Varer, der ere virkelige Nødvendigheds-Artikler, itkun er at erholde fra Colonierne til en usforholdsmæssig høi Pris. Ifølge General-Tarten for Handelsaarene 1848 til 1852 har Monopolhandlens Pris paa haardt Rugbrød i de 4 af disse Aar været 8 Rbd. 32 $\frac{1}{2}$ (i et Aar, 1851, derimod 7 Rbd. 78 $\frac{1}{2}$) pr. 100 Pd., altsaa 8 $\frac{1}{2}$ for Pundet, medens Prisen paa grovt Rugmeel har varieret fra 80 $\frac{1}{2}$ til 1 Rbd. 8 $\frac{1}{2}$ pr. Ris pund eller 5 a 6 $\frac{1}{2}$ Pundet. Bl kan en Grønlænder aldeles

ikke faae at kjøbe paa Colonien, saalidsom der sælges ham Malt og Humle, hvilket heller ikke vilde være ham til Nytte, da hans Boligs usle Indretning og Savnet af de fornødne Brygningskar etc., samt Idebrændsel, vilde gjøre ham det til en Umulighed selv at brygge.

Det er en Selsfølge, at, paa Grund af det ovenfor Anførte, Brødet bliver til en sand Lurusartikel for Grønlænderen, saa at Anvendelsen af Vand- og Brods=Straffen paa ham i Sultetiden maatte blive ham til en reen Belgjerning; og at Nydelsen af en styrkende Drik *Ol* kun kan komme ham til gode som en Gave.

At disse hoist beklagelige Forhold skulde kunne forandres til det Bedre ved Indførelsen af en fri Handelsconcurrance, troer jeg ligesaalidt som Hr. Rink. Men derimod troer jeg fuldt og fast, at de vilde kunne blive det ved Monopolets successive Dvergang fra Regjeringen til driftige Privatmænd af Handelsfaget, og denne Dvergang kunde bedst skee, naar nogle af de vigtigste Colonier bleve bortforpagtede til saadanne Mænd (dog under udtryffeligg Frigivelse af Fiskeri og Bjergværksdrift) og Begyndelsen dermed gjordes med Colonien Julianehaab, der er vanskeliggst at beseile, men hvis iøvrigt gunstige Beliggenhed og Forhold vilde muliggjøre den Concurrance, Forpagteren naturliggviis strax maatte komme til at udholde med de under det kongelige Handelsmonopol staaende øvrige Colonier. En saadan Bortforpagtning vilde særdeles vel kunne lade sig udføre under Bilskaar, der baade kunde være fordeelagtige med Hensyn til en Forbedring af de Indfødtes Kaar og med Hensyn til Statens finansielle Interesse. Der maatte paalægges Forpagteren Betingelser, hvoraf et Par af de væsentligste burde være, at Grønlænderne for de Producter, de leverede, som Mini-

mum erhøldt det Høieste, de hidtil have erhøldt under det kongelige Handelsmonopol, og at der tilskiftedes dem Leveringen af Brød for ikke over det Halve af den Priis, de under dette Monopol hidtil have maattet betale derfor, og Ol, som det slet ikke vilde have nogen stor Vanskelighed for Forpagteren at tilveiebringe, til en bestemt, forholdsmæssig billig Priis, hvorimod Salget af enhver Art Spirituosa paa det Strengeste maatte forbydes. At de øvrige væsentlige Fornødenheder, som Kaffe, Sukker og Tobak, Skydevaaben, Krudt og Bly, Træ- og Jernvarer, Leertoi etc., af ham skulde leveres i det Mindste for en ligesaa billig Priis, som den, hvorfor de nu erhøldes fra den Kongl. Handel, er en Selvsølge. De opstillede Vanskeligheder med Hensyn til Dverleveringen og Tilsynet kunde, efter min Formening, let fjernes, naar Dverleveringen i Et og Alt skete, som den nu skeer, fra den ene Colonibestyrer til den anden, med Forpligtelse til Tilbagelevering i samme Stand ved Forpagtningens Udløb, med Undtagelse af Forringelsen ved Brug og Slid, og Regjeringen betingede sig fri Dverfart, Ophold i Landet og Befordring der fra Sted til Sted, for de Mænd, den maatte anbetroe Tilsynet. Endelig maatte, ved Regjeringens Antagelse af en saadan Forpagter, de moralske Garantier, som netop paa Grund af dette sjerne Vilands særegne Forhold, og med Hensyn til dets Befolkning, ere af den yderste Vigtighed, tillægges en særdeles betydelig Bøgt.

Det er klart, at en eneste saadan Bortforpagtning allerede vilde medføre en betydelig Nedsættelse af Administrations-Umfostringerne, uden at nogen Forringelse af Provenuet i Forbindelse dermed vilde finde Sted, og naar Forpagtningen kom i en dygtig og driiftig, handelskyndig Mands Hænder, vilde den derhos upaatvivlelig have en Forøgelse i Landets

Production tilfølge. Men samtidigt dermed vilde det være i høi Grad tilraadeligt, i Overeensstemmelse med det af Rigsdagens Finantscomitee antagne Forflag, kun at ansætte een Directeur for den Kongl. Handel, og, istedetfor de nuværende Inspecteurer, ligeledes kun at ansætte een reisende Inspecteur, der da naturligviis maatte være en med Landet bekendt, og fremfor Alt handelskyndig Mand.

Bed denne vigtige Sags noiere Drostelse turde da maaskee ogsaa det Spørgsmaal blive reist: Hvorvidt strækker sig egentlig det Kongl. Handelsmonopol? og er det virkelig, som man jo nu almindeligt antager, aldeles udelukkende?

Bed det saakaldte almindelige Handelscompagnies Ophævelse 1774 kom den grønlandske, tilligemed den islandske og finmarkske Handel, igjen i Regjeringens Hænder, der ved en Forordning, dateret 18de Marts 1776, gav et fornyet Forbud imod uberettiget Handel i Grønland, hvori det hedder: At den daværende grønlandske Handels- og Fiskefangstes Indretning, eller de, som saadant ester samme i sin Tid blev bevilget, skulde være og blive alene berettigede til at lade beseile og drive Handel paa de i Grønland og paa de derunder liggende Der i Davis og Discobugten, nu eller siden anlagte Colonier, saavel som alle øvrige Havne og Pladse sammesteds, som paa den Tid strakte sig fra 60 til 70 Grad nordlig Brede. Her findes saaledes udtryffeligt indrømmet, at Andre tidligere havde erholdt Privilegier dertil, som ved denne Forordning reserveredes og paany stadfæstedes; og gaaer man nu tilbage i Tiden, vil man ogsaa finde, at Aalborg (efter Convention 24de October 1764), Hjerting, Nyborg, Korsøer o. fl. Et have havt privilegerede grønlandske Compagnier, som vel sildigere ere ophørte; men hvis Berettigelse til Deel-

tagelse i Fangst og Handel ligemed Regjeringsmonopolet, i den nævnte Forordning, som man seer, udtrykkelig er bleven forbeholdt, saa lat Intet synes at kunne være til Hinder for, at disse Kjøbstæders Handelsmænd, naar Conjuncturerne dertil ere gunstige, paany gjøre denne dem reserverede Ret gjældende.

Slutnings-Appendix.

Ovenanførte Dplysninger og Bemærkninger vare netop nedskrevne og leverede til Trykken, da jeg om Eftermiddagen den 13de Januar d. A. modtog fra Indenrigsministeriet nedenstaaende, under 10de s. N. udsærdigede, Resolution i Anledning af min til Hs. Maj. indgivne allerund. Ansøgning af 29de Oct. 1852:

„I et under 29de Octbr. f. A. indgivet al-
 „lerunderdanigst Andragende har Herr Commerce-
 „raaden anholdt om, at den Dem under 13. Juli
 „1851 allernaadigst meddeelte Bevilling til under
 „visse nærmere Betingelser i Grønland at an-
 „lægge og drive mineraliske Miner indtil Udgangen
 „af Aaret 1860 maatte blive udvidet til at gjælde
 „for Dem og Deres Arvinger i 50 Aar fra oven-
 „nævnte Bevillings Datum at regne, samt at den
 „Dem i Bevillingen paalagte Indskrænkning, kun
 „at benytte danske Skibe til Deres Expedition,
 „maatte bortfalde.

„Da bemeldte Andragende er blevet tilstillet
 „undertegnede Ministerium til Afgjørelse, skulde jeg
 „ikke undlade, efter over samme at have modtaget
 „Betænkning fra den administrerende Direction for
 „den Kongl. grønlandske og færøiske Handel, her-
 „ved at melde, at saalænge der ei foreligge posi-
 „tive Data for, at en virkelig Bjergværksdrift med
 „nogen Udsigt til Fordeel kan ventes tilveiebragt i
 „Grønland, hvilke Ministeriet efter de indkomne

„Beretninger ei kan antage nu at være tilstede,
 „kan Ministeriet ei indlade sig paa at bevirke en
 „Udvidelse af den Dem i Maret 1851 meddeelte
 „Bevilling, ligesom det ei efter de grønlandske For-
 „hold vil kunne tillades, at fremmed Skibsmand-
 „skab har Omgang med den grønlandske Befolk-
 „ning, da samme ei saaledes kan holdes til Orden,
 „som naar Mandskabet er dansk.

„Naar De derimod i Tiden maatte godtgjøre
 „at have taget Miner i Grønland i virkelig Drift,
 „og derhos opgiver de Steder, hvor dette er skeet,
 „vil det, paa Deres nærmere Andragende, efter
 „den Dem allerede meddeelte Bevillings Indhold,
 „blive taget under Overtøelse, under hvilke Be-
 „tingelser deres Drift vil kunne fortsættes, og vil
 „De altid kunne stole paa, at den danske Regje-
 „ring ei vil foreskrive saadanne Betingelser, hvor-
 „ved Frugten af reelle, productive Foretagender
 „skulde blive utilbørligen indskrænket for den, der
 „med Flid og Opmærksomhed har fremfaldt samme
 „inden Monarchiets Grændser.

„Indenrigsministeriet, d. 10. Januar 1853.

„Bang.“

Min Ansøgning til Hs. Majestæt Kongen er
 saaledes, efterat være sendt Indenrigsministeriet til
 Afgjørelse, af dette Ministerium i Et og Alt ble-
 ven afflaaet. Det være langt fra mig, at jeg
 skulde misgjende den Tendent's, til Gunst for Fore-
 tagendet, som udtaler sig af denne Resolutions Slut-
 ningsord, og den deri indeholdte Forsikkring, der er
 ligesaa smukt udtalt, som den i Gjærningen geraader
 den Mands Humanitet og Fædrelandskærlighed til
 Være, der har givet den. Men desværre indeholder
 den ingenlunde den Betyggelse, som baade jeg og
 de Mænd, der hovedsagligen støtte mit Foretagende,
 nødvendigviis maae have, saafremt vi skulle kunne

fortsætte det efter den Maalestok, vi havde foresat os, og som vi antage absolut fornøden for at kunne tilveiebringe endeligt afgjørende Resultater.

Den høitærede Minister forlanger af mig, at jeg først skal forelægge „positive Data for, at en virkelig Bjergværksdrift med nogen Udfigt til Fordeel kan ventes tilveiebragt i Grønland“; at jeg først skal „godtgjøre at have taget Miner i Grønland i virkelig Drift og opgive de Steder, hvor dette er skeet“ —: **saa** „vil det“, siger han, „blive taget under Dverveielse, under hvilke Betingelser deres Drift vil kunne fortsættes“. Men det er netop Uvissheden om disse, i det dunkle Fjerne holdte, Betingelsers Art og Beskaffenhed, der maa gjøre det i høieste Grad betænkeligt for mine Meddeeltagere at risikere betydelige Summer, og for mig at offere Tid, Møie og Bøværigheder paa at forskaffe Ministeriet den Visshed, det forlanger. Hvad er os Borgen for, at en Mand med samme humane og patriotiske Sindelag i denne Retning, som den nuværende Indenrigsminister, har dette Ministeriums Portefeuille ihænde, naar det „i Tiden“ lyffes mig at kunne forelægge hine „positive Data“ og godtgjøre at have opnaaet Hensigten med at aabne en planmæssig Bjergværksdrift i Grønland; og hvilke Fordringer vil ikke en mod Foretagendet ugunstig stemt Minister kunne gjøre med Hensyn til Bøviset for, at Miner ere tagne i „virkelig Drift“? — Jo større og mere lovende de Resultater ere, vi eventuelt maatte opnaae, ved en tilsvarende Dpoffrelse af Capitaler, des mistligere bliver jo, under hiin Uvisshed, og ved en saa vag Forsikkring, stedse vor Stilling. Hvilken Privatmand kan vel antages at ville indlade sig paa saadan Risiko? — Og hvad skulde der da — i en Sag af saa stor Vigtighed for Landet, ogsaa navnlig i sinantfæl Henseende — hos en for Sa-

gen velstemt Regjering kunne være til Ginder for, at man nu gav mig den attraaede Forlængelse af Bevillingen paa det ansøgte Aaremaal, under den altid sikke og derfor ogsaa gjerne af mig som udtryffeligt Forpligtelse vedtagne Forudsætning: at jeg bragte Miner i Grønland i virkelig Drift (uden hvilket den hele Bevilling jo ikke vil være mig til allermindste Nytte), og at den i saa Fald, som af mig selv tilbuddt, efter en vis bestemt Tidsfrist, paalagde mig en Afgift til Staten af Driftens Netto-Provenu?

Hvad der har været til Ginder derfor, seer jeg rigtignok af selve Resolutionen temmelig tydeligt. Det har været den, af en imod Foretagendet, vitterligt nok, ugunstig stemt Authoritet, nemlig af den grønlandske Handelsdirection over mit Andragende afgivne Betænkning — der har havt i Folge efter sig den hele synlige Kjøderække af en Modarbeiden paa Brent, der naaede sit Kulminationspunkt hos „Flyvepostens“ Anonymus — det er denne i selve Resolutionen paaberaabte Betænkning, der har virket bestemmende i denne Sag — og Tilfældet har føiet det saa, at Resolutionen netop skulde falde saa Dage, efterat Anonymen til Slutning havde søgt at skamstjænde baade mig og Foretagendet, og Dagen før jeg paabegyndte Forelæggelsen for Publicum af nærværende factiske Oplysninger.

End ikke den, som det skulde synes, kun saare ringe Begunstigelse, der imidlertid er af yderste Vigtighed for Foretagendet, den Begunstigelse: at maatte bruge fremmede Skibe til mine Expeditioner, har Ministeriet, støttende sig til den Kongl. Monopolhandels Indsigelser, troet at kunne tilstaae mig. Og hvorfor? Fordi Handelsdirectionen har opstillet „de grønlandske Forhold“ som en uoversigtelig Hindring derfor. Det skulde, efter disse aldeles eiendommelige og intet andet Eted i den hele Christenhed

eristerende Forhold, ikke kunne tillades, „at fremmed Skibsmandskab har Dmgang med den grønlandste Befolkning, da samme ei saaledes kan holdes til Orden, som naar Mandsskabet er dansk.“ Men er det da en ubekjendt Sag for Indenrigsministeriet, hvad der ialtsald maa være bitterligt for den grønlandste Handelsdirection, at engelske Skibe ofte, og aarlig, anløbe Kolonierne i Nordgrønland, hvor deres Mandskaber komme iland, ligesom ogsaa Grøn- lænderne komme ombord paa deres Skibe, uden at nogen Uorden derved vides at være foranlediget. Og er det ubekjendt for Indenrigsministeriet, at Handels-Directionen endog oftere selv har besørget den grønlandste Post affendt med engelske Hvalfanger-skibe?

Til Slutningen kan jeg ikke undlade at udtale min dybeste Beklagelse over, at jeg ved Ministeriets Resolution, aldeles uventet, seer mig standset i Fortsættelsen af et Foretagende, der ikke alene har Interesse for mig selv, som Gjenstanden for min gjennem flere Aar fortsatte ufortrødne Virken og Ansirengelse, og for mine Meddeeltagere; men som ogsaa i en ikke ringe Grad har vaakt Dvmærksomhed og Sympathi hos mine Medborgere, og som ikke mindre er af Interesse for Staten, der, som jeg allerede tidligere har oplyst, kun kan vinde ved Foretagendets Fremme, hvilke Resultater det end maatte føre til. Thi desværre kan jeg ikke andet end holde mig overbevist om, at mine Meddeeltagere ikke ville finde sig fyldestgjorte ved en vag Forsikkring, som ikke tilbyder dem nogen betryggende Garanti, og at de langt snarere ville søle sig opfordrede til aldeles at opgive al hyderligere Understøttelse til Foretagendet, end vedblive at sætte betydelige Summer derpaa, uden nogen Visshed for, at de ikke i Tiden, ved alifor bebyrdende Vilkaar og

Forsigtigheſer, ſom fra Regjeringens Side muligviis
 ikke turde blive betragtede ſom „utilborlige Indſkræn-
 ning“, kunne blive berovede Frugten af deres, al-
 tid under betydelig Riſiko, anvendte Capitaler.

m 007119704

300004451231

Forpligtelser, som fra Regjeringens Side muligvis
 ikke turde blive betragtede som „utilbørlige Indskræn-
 ningener“, kunne blive berøvede Frugten af deres, al-
 tid under betydelig Risiko, anvendte Capitaler.